

Statusrapport for arbeidet med Reform av kirkens gudstjenesteliv

Organisering og fremdrift

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG)

Underutvalg 1 (UU1): Gudstjenestens åpning og avslutning. Forbønn

Underutvalg 2 (UU2): Ordets del. Kirkeårets tekster

Underutvalg 3 (UU3): Dåpsliturgien

Underutvalg 4 (UU4): Nattverdliturgien

Underutvalg 5 (UU5): Salmeboken

I den fremdriftsplanen arbeidet med *Reform av kirkens gudstjenesteliv* følger, er året 2007 året for avslutning av arbeidet i underutvalg 1-4. UU5 avslutter sitt arbeid med et ukelangt møte i mars 2008.

Når underutvalgene leverer sitt materiale, er deres arbeid avsluttet. NFG fremmer så saken for Kirkerådet, som sender materialet på høring. Saken *Reform av kirkens gudstjenesteliv* vil fremmes for Kirkerådet i to bolker. Bolk I kommer til Kirkerådets møte i februar 2008, og bolk II til møtet i juni 2008. Bolk I vil bestå av materialet fra underutvalgene 2-4, mens det UU1 og UU5 arbeider frem, kommer i bolk II.

Arbeidet i 2007

UU3 (dåpsliturgien), som hele veien har ligget fremst i arbeidet, avsluttet sitt arbeid pr. 30. juni, som planlagt. De andre utvalgene trengte noe lenger tid, uten at dette har følger for den videre fremdriften.

30. juni var også grunnlagsarbeidet med de tre tekstrekkene, som vil utgjøre innholdet i den nye utgaven av Kirkeårets tekster, fullført.

I løpet av året 2007 er tre nye arbeidslag kommet i gang. Det ene, nemlig en koralbokkomité, har hele tiden hørt med på arbeidsplanen. I tråd med moderne tenkning om salmebokarbeid er det god musikkfaglig kompetanse på plass i salmebokutvalget. Imidlertid har arbeidsbyrden i dette utvalget – særlig som et resultat av prinsippet om en "åpen og erfaringsbasert prosess" – blitt så vidt mye større enn forventet at det ikke har vært mulig å få til en så stor overlapping mellom dette utvalget og koralbokkomiteen som det var lagt opp til. Følgen av dette er at koralbokarbeidet er blitt faseforskjøvet i forhold til arbeidet med salmeboken.

Koralbokarbeidet er nå i gang, og det ivaretas av en komité som består av Arne Solhaug, leder, Sigbjørn Apeland, Thrøstur Eiriksson (UU1), Ivar Jarle Eliassen (UU5), Karen Haugom Olsen, Inger-Lise Ulrud og Kjersti Lisette Nilsen, sekretær.

Det andre arbeidslaget er en språkgruppe. Denne gruppen svarer til et behov NFG definerte allerede i startfasen av reformprosessen, nemlig behovet for å involvere forfattere og språkbrukere på ulike områder. Behovet omfatter både skapende virksomhet og språklig justering. På noen punkter er det nødvendig å skape nye tekster. Ikke minst gjelder dette bønnetekster. Samtidig er det nødvendig at ett felles organ av profesjonelle språkbrukere med liturgisk kompetanse til slutt legger materialet fra de ulike underutvalgene ved siden av hverandre og gir det en enhetlig utforming.

Språkgruppen består av Oskar Stein Bjørlykke, Heidi Strand Harboe, Agnar Holme, Astri Ramsfjell og Kari Veiteberg, med Lillian Dittmann som sekretær.

Det tredje arbeidslaget er en liten gruppe som arbeider sammen med Riksantikvaren, for å finne løsninger i forhold til reformens krav til endring av kirkerommet, med hensyn til flytting av alteret fra veggalter til frittstående alter og mulige endringer av døpefontens plassering. Målsettingen er å utforme en veiledning som kan hjelpe menighetene til å gjøre riktige valg i forhold til de muligheter som finnes på hvert enkelte sted, og at det i denne veiledningen skal være samsvar mellom kirkens og Riksantikvarens holdninger og anbefalinger. I denne sammenheng er det også kontaktpunkter mellom KR, RA og KA for å fremme en best mulig prosess fram mot 2010, når innføringen av reformen starter.

Underutvalg 3: Dåpsliturgien

Underutvalg 3 har lagt frem forslag til ny dåpsliturgi i henhold til den visjonen utvalget startet med å definere: Utvalget ønsket en dåpsliturgi som ivaretar skapelse, frelse og etterfølgelse og som står i samspill med menneskers livserfaringer. Liturgien skulle ha en fast struktur som gir mulighet for fleksibilitet, involvering og stedegengjøring. Den skulle være tradisjonsforankret, kontekstuell og ha fakultative ledd som tar hensyn til alder og livssituasjon.

Utvalget utformet i en første fase tre ulike forslag til ordning for dåpshandlingen. Ut fra prinsippet *åpent og erfaringsbasert* fikk man et antall menigheter til å prøve de ulike ordningene i praksis. I tillegg ble de lagt ut på nettstedet *kirken.no*. Arbeidet har også omfattet en bredt anlagt konsultasjon om dåpsliturgien. På grunnlag av det materialet som slik er fremskaffet, har utvalget samlet seg om å fremme ett forslag til hovedordning for dåpsliturgi med de nødvendige alternativer underveis.

Underutvalg 2: Ordets del

Dette underutvalgets oppgave har vært å legge frem forslag til ordning av Ordets hoveddel i gudstjenesten. Her har Kirkemøtets bestilling av en ny tekstbok med nye

tekstrekker (Kirkemøtet 1999, se sak KM 6/99) vært tatt inn. Dette meget omfattende oppdraget har selvsagt blitt en hovedbestanddel i UU2s arbeid. Det har blitt ivaretatt ved at utvalgets leder, et av medlemmene, samt sekretær har vært frikjøpt i en periode som svarer til tre halve årsverk, for å kunne legge frem et samlet og systematisk gjennomarbeidet forslag til tre tekstrekker. Arbeidet er gjennomført etter en såkalt ”nordisk” hovedmodell, i tråd med Kirkemøtets vedtak, se sak KM 9/06. Arbeidsgruppens forslag har, etter gjennomgang i underutvalget, vært lagt frem for NFG, som har som intensjon å kunne sende det på høring etter endelig behandling i desember. Slik det da ser ut, vil Tekstboken kunne behandles av Kirkemøtet 2008, noe som vil lette presset på Kirkemøtet 2009.

Underutvalg 4: Nattverdliturgien

Og så UU4 har i løpet av høsten avsluttet sitt arbeid og lagt frem sitt materiale for NFG. Arbeidets hovedtendens er å styrke handlingsaspektet ved måltidet og med grunnlag i vår kirkes evangelisk-lutherske nattverdteologi og –praksis å åpne for den berikelse ekumeniske impulser kan tilføre vårt gudstjenesteliv. Både for UU4 og UU3 har *Lima-dokumentets* anbefalinger vært et viktig referansemateriale. Økningen av motivrikdommen i denne forbindelse er muliggjort ved å utforme en rekke nattverdbønner med ulik karakter. Sammen med det som for øvrig finnes av valgmuligheter, gjør dette at det liturgiske materialet som blir lagt frem, vil kunne varieres, fra en kort og nøktern form til stor rikdom.

Underutvalg 1: Samling, sending, forbønn

UU1 avslutter som planlagt sist av de underutvalgene som leverer sitt materiale i 2007. Dette utvalgets oppdrag omfatter de elementene som på mange måter er de vanskeligste, nemlig gudstjenestens inngangsdeler og i særlig grad forbønnsdelen. Visjonen for inngangsdelen er å kunne samle alle som er til stede, til et gudstjenestlig *vi*, som blir den ene part i den liturgiske samhandling gjennom hele gudstjenestens forløp. Det er særlig dette punkt kjerneverdien *involvering* avhenger av. Arbeidet med bønne-elementene i liturgien representerer, som antatt på forhånd, den aller største språklige utfordringen i denne reformprosessen. Her skal det legges til rette for at gudstjenestedeltakerne med sine høyst ulike utgangspunkt gjennom liturgien settes i kontakt både med den rikdommen som er for hånden i en kirkelig overlevering av bønn og med de konkrete behov menigheten og den enkelte fra uke til uke møter gjennom livet her og nå. UU1 står også nærmest arbeidet med å utforme de rammebetingelsene av *fleksibilitet, involvering* og *stedegjengjøring* som hele denne reformen skal innpasses i. Til tross for forhindringer, bl.a. i form av sykdom, er UU1 i rute til å legge frem sitt materiale på NFGs siste møte i år (6.-7. desember).

UU5 følger et eget løp. Arbeidet i underutvalget avsluttes i mars 2008, og saken klargjøres til Kirkerådet i juni 2008. Forslag til ny salmebok skal klargjøres og trykkes så

det kan sendes på høring i slutten av august. Det foreligger et eget profil- og prosessnotat om salmeboken, som har vært behandlet både i NFG og KR. Dette er vedlagt.

I alle deler av liturgiarbeidet er det relatert til andre kirkers liturgiske arbeid. Særlig nyttig har det vært å studere det nye materialet fra Evangelical Lutheran Church of America (ELCA) og det som foreligger av liturgisk materiale i Sveige.

Den videre prosessen

På det nåværende tidspunkt ser det ut til at det vil være mulig å sende Tekstboken på høring med tanke på å at den skal legges frem for KM 2008.

Det øvrige materialet sendes på høring snarest mulig i 2008 og senest i slutten av august 2008 (salmeboken). Høringsperioden avsluttes 31. desember 2008. Sakene behandles så på grunnlag av høringsvarene og legges frem for Kirkerådet i juni 2009. Kirkerådets endelige innstilling skal behandles av ekstraordinært bispemøte i slutten av juni 2009, og deretter fremmes for Kirkemøtet.

Kirkemøtet 2009

KM 2009 blir meget krevende. I tillegg til Reform av kirkens gudstjenesteliv kommer også Trosopplæringsreformen.

Å behandle en liturgisak av dette omfang, hvor det også inngår et i seg selv avsluttet korpus med et mylder av detaljer, nemlig forslag til ny salmebok i to bind, vil bli en helt ny erfaring for Kirkemøtet. Denne behandlingen må derfor forberedes meget omhyggelig.

2010

Den norske kirke står overfor en rekke store utfordringer i form av nye reformer og programmer, som vil bli vedtatt og deretter iverksatt i løpet av årene 2008-2009: Ny Strategiplan for Den norske kirke, Plan for kirkemusikk, Strategiplan for kjønn og likestilling, Trosopplæringsreformen, Reform av kirkens gudstjenesteliv. Ny plan for diakoni kommer allerede i 2007. Samtidig vil det komme ny bibeloversettelse. Ved siden av alt dette ligger også arbeidet med relasjonen mellom stat og kirke.

Alt dette gjør det nødvendig å forberede menighetene og tilrettelegge sakene, slik at det blir mulig for menighetene å bevare oversikten og forholde seg til de ulike sakene på en mest mulig rasjonell måte. Iverksettelsen av slike planer og prosesser krever midler, eventuelt stillinger, kurs, gode analyse- og rapporteringsverktøy etc.

For å ivareta disse prosessene på en best mulig måte er det nedsatt en gruppe i administrasjonen, som arbeider med den såkalte *implementeringen* av disse ulike prosessene. Arbeidet ledes av seniorrådgiver Synnøve Hinnaland Stendal. I dette inngår gudstjenestereformen.

Hvis det skal bli mulig å ta imot alle utfordringene på lokalplanet, må disse prosessene ”vite om hverandre” og tilpasses hverandre på avsenderplanet. I hver plan skal de andre planene og arbeidet med å innarbeide disse nevnes i forordet eller lignende. I tillegg må nye strategiplaner også ta høyde for foreliggende planer og planer som er under utarbeidelse.

En sikter på å utarbeide et hefte som presenterer alle planene og prosjektene i forhold til hverandre. Hftet sendes til og har menigheten som målgruppe. Det må gi en orientering om når de ulike planene vil foreligge, hva som vil være hovedintensjonen i disse – målgruppe, målsetting m.m. og helst også en orientering om hvordan innføringen av planene er tenkt og hvilken rolle det regionale og sentrale nivå skal spille. Målsetningen er en felles forståelse.

KR og KA har møtepunkter på ulike nivåer for å planlegge denne prosessen på en best mulig måte, blant annet for å foreberede utgivelsen av nye liturgi- og salmebøker.

Til bispedømmerådene planlegging

Det er av største viktighet at bispedømmerådene er forberedt på høringsfasen. Den vil omfatte hele året 2008, med Tekstboken om våren, og liturgien og salmeboken om høsten.

Dette innebærer at arbeidet med gudstjenestereformen, til tross for nødvendige omlegginger og justeringer underveis, følger den opprinnelige tidsplan og skal være klar til iverksettelse i 2010. Håpet er at det skal kunne legge til rette for et gudstjenesteliv i menighetene som på alle måter skal være åpne og inkluderende, både i form og innhold.